

Liiketoiminta ja ihmisoikeudet

Salla Tuominen
Partner, Head of Corporate,
Finland

YK:n ihmisoikeuksien päivää on vietetty joulukuun 10. päivänä vuodesta 1950. Ihmisoikeuksien päivän tavoitteena on kunnioittaa jokaiselle yhtäläisesti kuuluvia oikeuksia, jotka on turvattu kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Ihmisoikeudet ovat jakamattomia, toisiinsa liittyviä ja toisistaan riippuvaisia. Oikeuksia ei ole ilman veloitteita. Jokaisella onkin vastuu edistää ihmisoikeuksien toteutumista.

Yritystoiminnalla on aina vaikutuksia ihmisoikeuksiin. Liiketoimintaan liittyviä ihmisoikeuksia ovat yleisesti esimerkiksi oikeus syrjimättömyyteen, oikeus yksityisyyteen, järjestäytymisvapaus sekä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja sananvapautta koskevat oikeudet. Eri oikeuksien painoarvo vaihtelee toimialasta riippuen.

Ihmisoikeuksien edistämiseksi liiketoiminnassa on solmittu erilaisia sopimuksia. Kansainvälisistä yritys toimintaa koskevista ihmisoikeusperiaatteista keskeisimpiä ovat YK:n yritys toimintaa ja ihmisoikeuksia ohjaavat periaatteet, jotka rakentuvat kolmelle pilarille:

- Valtioiden velvollisuus suojella ihmisoikeuksia;
- Yritysten vastuu kunnioittaa ihmisoikeuksia; ja
- Ihmisoikeuksien loukkausten uhrien mahdollisuus saada suojelua ja hyvitystä.

Muita merkittäviä ihmisoikeuksiin liittyviä toimintaohjeita ovat mm. OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille vuodelta 1976, jotka on päivitetty 2011, ja YK:n Global Compact -aloite vuodelta 2000.

Suomessa työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut selvityksen mahdollisesta yritysvastuulain kesällä 2020. Lain keskiössä olisi ympäristöä ja ihmisoikeuksia koskevan asianmukaisen huolellisuuden velvoitteen säätäminen. Keskeisenä tavoitteena on kestävä kehitys ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistäminen, ihmisoikeusloukkauksien estäminen, ympäristövaikutusten kontrollointi ja haitallisten vaikutusten minimointi. Vielä ei ole varmuutta siitä, tuleeko yritysvastuulaki Suomeen vai ei.

Onpa Suomessa voimassa yritysvastuulakia tai ei, yritystoiminnassa ihmisoikeuksia ei voida sivuuttaa altistumatta ihmisoikeuksiin liittyville riskeille. Lainsäädäntö ohjaa ihmisoikeuksien huomioimiseen liittyvää kehitystä yritys kentällä, mutta yritysten toimintaa ohjaavat ja niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta määrittelevät yhä vahvemmin myös yleiset vaateet eettisyydestä, ympäristön huomioimisesta ja sosiaalisesta vastuusta. Liiketoiminnan vastuullisuutta korostavat nykyisin asiakkaiden, työntekijöiden, sijoittajien, liikekumppanien, rahoittajien ja muiden sidosryhmien vaatimukset. Vastuullinen liiketoiminta edellyttää toiminnan taloudellisten, ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten huomioimista – näistä ihmisoikeuksien kunnioittaminen on yksi kriittisimmistä asioista.

Hyvää ihmisoikeuksien päivää!

Kirjoittaja [Salla Tuominen](#) on Pohjoismaiden edustaja DLA Piperin vastuullisuus asioiden ohjausryhmässä.